

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemam:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 6—
na mesec 2—

Izjava vnaša dan svojo izjavo nedelje in ponedeljka.

Inserati veljajo: peterostopna peti vstava za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Pesemna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:

celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Klerikalne laži.

Ni ga dejanja, da bi ga klerikalec ne bil zmožen, a brez laži, brez obrekovanja in brez podlega denuncijantstva sploh ne more živeti. O tem se je slovenska javnost sama prepričala tekoma zadnjih dni pri polemiki zaradi »Zvezi južnih Slovanov« podtaknjene komunikacije glede italijanskega, oziroma slovenskega vseučilišnega vprašanja.

Oficijelno pojasnilo dr. Ploja je doseglo in dokazalo, ne le, da zavzema »Zveza južnih Slovanov« popolnoma korektno stališče, nego tudi to, da »Zveza južnih Slovanov« sploh ni izdala nobenega komunikeja.

Čim je izšlo pojasnilo dr. Ploja je zadela klerikalce dolžnost dokazati, da so ravnali v dobri veri, da so bili opravičeni domnevanji, da je bil izdan tak komunikej. To so mogli storiti samo na ta način, da so navedli vir.

Res je »Slovenec« poskusil svojo srečo na — klerikalni način.

Nastopil je s trditvijo, da je »Zvezi južnih Slovanov« podtaknjen komunikej izšel v »Slavische Korrespondenz«, o kateri je znano, da ima z vsemi slovenskimi klubi in tudi z »Zvezo južnih Slovanov« najboljši stike.

A komaj je »Slovenec« izustil to trditev, že je nastopil izdajatelj »Slavische Korrespondenz« cesarski svetnik Jos. Penizek in je »Slovenec« postavil na laž s pojasnilom, da očitni komunikej ni izšel v »Slavische Korrespondenz«.

»Slovenec«, ki se je zlagal, misleč, da ga ne bo nihče kontroliral, je dobljeno moralno zauskušno ponižno spravljal in čim je prišel k sapi, poskusil novič svojo srečo z — novo lažjo.

V številki od 1. aprila je »Slovenec« trdil, da je »Komunikej« o »Zvezi južnih Slovanov« dne 18. marca izšel v »Bosnische Korrespondenz«.

Naročili smo takoj številko »Bosnische Korrespondenz«, ki je izšla po oni seji »Zveze južnih Slovanov« in se prepričali na svoje oči, da v njej ni tistega »komunikeja«.

»Slovenec« je torej lagal, ko je trdil, da je »Komunikej« izšel v »Slavische Korrespondenz« in lagal, ko je trdil, da je izšel v »Bosnische Korrespondenz«.

Res, človek ne ve, ali naj bolj strmi nad lažljivostjo duhovniškega glasila, ali nad njegovo nesramnostjo.

»Slovenec« je pri ti priliki pisal in z debelimi črkami tiskal, da je dvorni svetnik dr. Ploj v najkritičnejšem času slovenske opozicije spletkaril z vlado in z vladnimi strankami zoper stranke, ki so združene v »Slovenski Enotici«.

To je že tako grda laž in tako infamno denuncijantstvo, da si kaj podobnega ni mogoče predstavljati.

Vsi pošteni in lojalni poslanci »Slovenske Enote« vedo in priznavajo, da je dr. Ploj vedno postopal sporazumno s klubom, vedno edinole na podlagi sklepov »Zveze južnih Slovanov« in da ni nikdar spletkaril ne pri vladi, ne pri vladnih strankah.

Pač pa so klerikalci spletkarili proti »Zvezi južnih Slovanov« in da bo javnost spoznala te ljudi še boljše kakor jih že pozna, naj približemo le en slučaj klerikalnega spletkarstva.

Ko je bil dr. Ploj izvoljen za člana delegacije je imel dr. Šusteršič razgovor z ministrskim predsednikom baronom Bienerthom. Med drugimi je zahteval, naj se razveljavi delegacijski mandat dr. Ploja in je to zahteval kot nekaj pogoja za odnehanje od obstrukcije, je torej hotel vladi prodati obstrukcijo, ki jo je proglasil za nezgledno potrebno za rešitev slovenskega naroda. Seveda je bila zahteva dr. Šusteršiča bedasta, ker pravilno izvoljenemu delegatu sploh nihče ne more vzeti mandata in se je dr. Šusteršič s svojo zahtevo samo osmešil. Ali ta njegov korak priča vendar, kako perfidno spletkari dr. Šusteršič pri vladi zoper tovaršice in zavezničke. V tem pa, ko klerikalna stranka sama tako grdo spletkari, pa se upa njen list druge vedno lojalne in odkrite, korektno in pošteno delujoče sumničati in jih lažljivo denuncirati. Res, — zdi se nam, da se skoro ne bo oginiti konsekvence.

Državni pravdnik kot zagovornik.

Obravnava, ki se je preteklo soboto vršila pred tukajšnjim deželnim sodiščem, stavlja naše pravosodje v

tako čudno luč, da je treba o njej še posebej spregovoriti.

Justica se predstavlja kot boginja z zavezanimi očmi, kar bi naj pomenilo, da pravosodstvo ne pozna nobenih ozirov, da je strogo nepristransko in da vrši svoj posel pravično ne glede na desno ali levo.

Pri sobotni razpravi proti baron Bornovemu lovcu Eisenpassu te boginje z zavezanimi očmi nismo mogli opaziti, pač pa smo presenečeno gledali ženske, ki je napela vse svoje sile, da reši hudeleca zaslužene kazni.

To je bila odurna slika, ki se je morala gubiti vsakomur, ki se ni docela izgubil čut za pravico in poštenost.

In če je že razprava sama nudila sliko, rekli bi gledališke farse, a ne resne sodne obravnave, saj je bila pri vsi razpravi očitna tendenca, da se hoče obtoženca na vsak način in za vsako ceno rešiti iz precepa, je moralo postopanje zastopnika obtožbe, namestnika državnega pravdnika dr. Neupergerja, vzbuditi naravnost nevoljo in ogorčenje.

Kako bi to postopanje dr. Neupergerja ocenili po zaslugi, smo res v zadregi.

Eno je gotovo, da je dr. Neuperger na nečuten način zanemarjal svoje uradne dolžnosti.

Ali je to storil iz omejenosti in nezavedanja svojih dolžnosti ali po treznem prevdanku in namenoma, tega ne bomo raziskovali.

V prvem karok drugemu slučaju je krivda njegova tako vlika, da bi v pravni državi niti trenotek ne smel več ostati na svojem odgovornem mestu.

Ce je ravnal iz omejenosti in nezavedanja svojih dolžnosti, potem sploh ni sposoben za svoj posel in bi se ga moralo takoj odstraniti iz državnopravdniske službe, ker tej službi očitno ni dorasel. Ako pa je postal po treznem prevdanku in namenoma, potem je njegova krivda še tem večja in izpodbiti bi se ga moralo pri tej priči iz službe!

Oglejmo si nekatere podrobnosti, ki kažejo dr. Neupergerja v najzadilnejši luči!

Na Begunjski so našli klobuk umorjenega Jakoba Rožiča. Ta klobuk je bil prelinjan.

Puškar Ševčik je bil kot strokovnjak zastižen, da-li je ta luknja

nastala vsled strele ali na kak drug način.

Ševčik je popolnoma decidirano izjavil, da je luknja v klobuku povzročila krogla. Da svoje mnenje podkrepi, je ustrelil na klobuk z enako patrono, kakor jo je imel Eisenpass v svoji puški, in glej, v klobuku je nastala docela enaka luknja, kakoršnja je bilo videti na Rožičevem klobuku.

Da je to Ševčikovo strokovnjaško mnenje za presojo vsega dogodka velike važnosti, je jasno.

A vkljub temu se to strokovnjaško mnenje, kolikor se spominjamo, niti prečitati ni.

Prav gotovo pa je, da se dr. Neupergerju ni zdelo vredno, da bi se v svojem obtožnem govoru skliceval na ta velevažni strokovnjaški izvid.

Cemu tudi? Ako stoji strokovnjaška trditev, da je luknja v klobuku povzročila krogla, potem je izključeno domnevanje, ki se ga je sodišče z državnim pravdnikom vred tako trdovratno oklepalo, da Rožič ni bil ustreljen, marveč da se je sam ponesrečil. Hinc illae lacrimae! Zato je državni tožitelj dr. Neuperger takole posledno molčal o Ševčikovem strokovnjaškem mnenju, kakor da bi bil on zagovornik, a ne državni pravdnik. Vprašamo, ali je storil to iz omejenosti ali prevdankoma?

Naj nam g. dr. Neuperger odgovori na to vprašanje!

Drugi karakteristični slučaj:

Dr. Neuperger je v svojem govoru direktno dolžil priče obtožbe, da so objektivno krivo pričale.

To je tako gorostasen slučaj, da ga je treba še posebej pribiti.

Ni bilo dovolj, da je dr. Neuperger brez vsakega najmanjšega ugovora odobril predlog zagovornika dr. Krisperja, naj se glavnega svedoka Šinka ne zasliši pod prisego, ter s tem implicite posvedočil, da ne verjame v verodostojnost te priče. Dr. Neuperger je na to v svojem obtožnem govoru tega svedoka še direktno obdolžil, da je objektivno krivo pričal.

To je višek neskrupuloznosti, ki se mora obojati tem strožje, ako se uvažuje, da je Šink ne samo akademično izobražen mož, ki mu je gotovo zaupati več verodostojnosti kakor človeku Eisenpassove vrste, marveč celo Neupergerjev stanovski tovariš — pravni kraktikant — gle-

de katerega se že po njegovem položaju ne more soditi, da bi govoril neresnico.

Ako dr. Neuperger dvomi v verodostojnost takih svedokov, izreka s tem najhujšo obsodbo o stanu sodnih funkcionarjev samih in izdaja sebi in svojim tovarišem kaj slabo spricevalo.

Ako od pravnikov in sodnih funkcionarjev, kakor nas uči dr. Neuperger, ne moremo in ne smemo pričakovati niti verodostojnosti, kako naj potem verujemo v pravičnost in nepristranost sodb, ki jih izrekujejo taki pravniki, taki sodniki?!

Dr. Neuperger je torej s svojim govorom naravnost omajal zaupanje v nepristranost in pravičnost sodnikov.

Vprašamo, ali je že kaj takšnega zakrivil sploh kakšen državni pravdnik v Avstriji?

Prepričani smo, da ne!

Tretji slučaj, ki je tudi zelo značilen, ker kaže, kako vesteren je dr. Neuperger v izpolnjevanju svojih dolžnosti, je ta-le:

V svojem govoru je vzkliknil: »Reveni materi je bil ugrabljen edini sin — reditelj«. Ta vzklik govori celje knjige. Izpričuje in dokazuje namreč, da je državni tožitelj smatral svojo nalogo v procesu Eisenpassa za tako resno, da se mu ni zdelo niti vredno, da bi proučil akt.

Ako bi bil namreč samo površno pregledal kazenski akt Eisenpassa, bi moral v njem najti, da »ponesrečeni« Rožič ni imel več ne očeta ne matere, marveč je bil edini vzdrževatelj in reditelj treh nedoraslih otrok, ki sta mu jih zapustila oče in mati.

Ako je torej že zastopnik obtožbe tako nezasiženo zanemarjal svoje dolžnosti, da ni preštudiral niti kazenskega akta, potem se seveda ni čuditi, da tudi nadvarstvena oblast ni smatrala za potrebno, da bi bila preskrbela sirotam pravnega zastopnika, ki bi bil ščitil njih interese pri obravnavi.

Nadvarstvena oblast je pač računala na to, da bo interese sirot ščitil javni tožitelj. Da se je pri tem temeljito vračunala, kaže dejstvo, da javni tožitelj niti ni vedel, da so bile smrtjo Rožičeve oropane svojega reditelja tri sirote...

Ne bomo več govorili o nadaljnjih gorostasnostih, ki so se doigrale v sobotnem procesu proti lovcu Eisen-

LISTEK.

Ponarejalec bankovcev.

(Konec.)

»V imenu postave, vidva sta aretirana!« zagrmi orožnik in spravi hitro vsa corpora delicti z mize v svojo uradno torbo.

»Hajd, na postajo!« veli zločinca.

Zoran je zaman ugovarjal, da sta s prijateljem imela le nedolžno sato, ustavljati se pa Bog ne daj. Vsaka najmanjša beseda nasproti orožniku je žaljenje straže, orožnik je ljubljence zakona, orožnik je Bog. Klepetec se je hipoma izvila vsa bolest zalotene hudodelca iz prsi; ožil se je svoji ženi okoli vratu ter je s solznimi očmi vzkliknil:

»Ljuba moja žena, oh, zakaj te nisem poslušal!«

Orožniku se je zelo mudilo.

»Na postaji se zmenimo — naprej!« in šli so na orožniško postajo v Brinje.

Klepetulja se je pod težko pezo zadnjih dogodkov zgrudila.

Po vseh listih je bilo čitati, da krožijo po deželi ponarejeni dvajsetkronski bankovci. Zločincev pa ni bilo moč zalotiti, Marsikateri v službi izkušeni orožnik si je belil glavo s tem, kam bi utaknil svoj oblastve-

ni nos, da bi hudodelce izvohal. Nikjer jih ni bilo. Sedaj pa priletita temu mlademu orožniku, ki je komaj par let služboval, ne da bi se mogel ponasati z najmanjšim uspehom, na tako smešno srečo način navihana grešnika naravnost v naročje! Da sta ta dva prava, o tem vendar ne more biti dvoma, saj je stroj tu, pa ti očitno še ne rabljeno, ravno kar narejeni bankovci! Pohvala, nagrada, avanzma, pa morebiti še kaj bleščečega na prsih — oo, to ne more izostati! Mlademu orožniku so se širile prsi ob zavesti krasnega uspeha, ko je svoja dva prefriganca spremljal na stražnico.

Klepetec je bilo sram, da ni vedel, kam bi del svoje oči, ko so ga znanci srečavali in si šepetali razne opazke o njem. Klepetec je veljal daleč na okrog kot vzor mož, sedaj pa ga goni orožnik, kakor najzadnjega zavrnjenca! Bog ve, kaj je neki storil!

Zoran pa si vse to ni jemal k srcu. Ravnodušnost je ležala v njegovi naturi in imel je vse to pravzaprav za šalo, za komedijo, ki jo sedaj drugi delajo z njim.

V Brinju, prav blizu orožniške postaje, nagovori tamošnji veleposestnik Zaletel ves presenečen svojega starega prijatelja Zorana.

»Za Božjo voljo, kaj pa to — ali si res ti, kaj si za zagrešil!«

»Bankovce delamo«, odgovori Zoran, ki ga je orožnik takoj zavrnil.

Zaletel se glasno zasmije hiteč naprej na postajo.

Orožnik odda svojemu zapovedniku zmagonosno svoj raport ter mu položi vsa corpora delicti na mizo.

Stražmešter, orjaška postava s črno polno brado, ki je bil nedavno tega nastopil svojo službo v Brinju, si ogleda najprvo bankovce, potem stroj in slednjič hudodelca.

»Torej vidva sta tista nevarna tička!« ju nagovori strogo. »Zagotavljam vaju, da odlej ne bosta več delala bankovcev!«

»Še bova, še,« povzame besedo šaljivec Zoran. »Prosim gospod stražmešter, na prvi pogled se morate prepričati, da je vse to gola farbarija, pa nič drugega.«

»Kaj!« rasprotnje stražmešter s povzdignjenim glasom. »Farbarija? Ne boste me nafarbali, to je največje hudodelstvo. Paragraf —«

»Prosim, samo malo potrpite, gospod stražmešter, da vam celo stvar pojasnim. Tukaj ni nobenega paragrafa. Prvo vprašanje je vendar, so li bankovci zares ponarejeni ali so pristni. Morilec človek tudi ne more biti, ako ni umorjene žrtve. Prod par meseci sem delal take bankovce v kopališču v veliki družbi. Tam prisoten uradnik avstro-ogrsko banke na Dunaju, ki oddaja svoje mnenje o pristnosti bankovcev, je pregledal moje ponarejene bankovce in je rekoč, da so čisto taki kakor pristni, neprijetno iznenaden bežal iz nevarne družbe. Ko ga je pa nje-

gov prijatelj pripeljal nazaj, se je prepričal o izvršni šali in samemu sebi se ni mogel dovolj nasmejati.«

»Vse to so prazne besede«, mu stražmešter prekine govor. »Sami izgovori!«

Zaletel vstopi v sobo.

»Dovolite, gospod stražmešter, da vas malo motim. Gospod Zoran je moj stari prijatelj, ki rad uganja burke. Ta-le stroj tam-le ima za zabavo, in so bankovci vsi pristni, o čemur se sami lahko takoj prepričate. Pred par meseci sem bil v kopališču prisoten, ko je bančen uradnik z Dunaja —«

»A, a!« mu seže stražmešter v besedo. »Vi poznate gospoda Zorana in njegovo igrarstvo? Obrnivi se proti Zoranu pa pravi, še ne popolnoma prepričan:

»Jaz bi pa vendar rad enkrat videl, kako vi to delate.«

Zoran sede k mizi ter vzame stroj v roke. Bila je majhna železna stvarca, ki se je lahko v žep utaknila. V pravokotnem okviru sta bila izdelana dva valčka, ki sta bila v zvezi s zobčastimi kolesci. Te kolesce se je gonilo z pripravo tako, da sta se valčka nasprotno sukala. Ponarejalec bankovcev je vzel v roke prazen listek, ki je imel velikost dvajsetkronskega bankovca, skrivoma pa je pokril s tem listkom bankovce tako, da ga ni bilo videti. Oboje je utaknil med valčka, ki ju je počasi sukali. Bankovec je lezel kvitko in je pal naposled na mizo,

prazen list pa je lezel nizdol, ponarejalec v roko, ki ga je potem spretno pustil zginiti. To delo je bilo za gledalce zelo presenetljivo. Uspeh šale pa je bil naravnost sijajen.

Zoran je na ta način napravil par bankovcev, ki jih je stražmešter natanko ogledal — ogledal pa si je še enkrat stroj in je potem celo šalo umel. Zamrmal je proti orožniku nekaj besed, ki niso bile slišati kakor pohvala in je potem vsa ponarejalna sredstva izročil Zoranu rekoč:

»Oprostita, človek se lahko zmoti. Nimam povoda, uradno postopati proti Vama.«

Ko sta nevarna hudodelca odhajala, je mladi orožnik delal čudne obraze. Pohvala, nagrada, avanzma, odlika na prsih — vse to je postalo zanj kislo grozdje. Izvajal pa je iz dogodka nauk:

Prevelika naglost ni nikdar dobra.

Klepetec: Zoran in Zaletel pa so na domu prvega potolažili že skoro zblaznelo Klepetuljo, ki je potem v njih družbi še naprej klepetala toda vse drugače, kakor prvotno.

»Klepetec!« povzame naposled Zoran besedo: »Spravi se tobe in tvojo gospodinjico po nepotrebnem v strah in sramoto. Ne zameri, shrani te-le bankovce, od prvega do zadnjega ponarejene. Vrnij glej, da svoje finance urediš. Vrnij boš, kadar boš imel vsega preveč!«

